Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 107. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 9-го МАЯ, 1921.

VOL. XXIX. — No. 107. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, MAY 9, 1921. — THREE CENTS

Америка вертає до аліянтських рад.

КАБІНЕТ РАДИТЬ НАД НОТОЮ АЛІЯНТІВ.

ВАШІНГТОН, 6. мая. — Нині відбувалася тут довга конференція президента Гардинга з його кабінетом, на котрій застановлялися над відповіддю на ноту Ллойда Джорджа, переслану від імени аліянтських держав, котра запрошувала Америку до вислання делегата до всіх трох рад аліянтських держав, то є до: найвисшої ради аліянтів, до ради амбасадорів і до репараційної ради.

Нота аліянтів підчеркувала, що межинародні трудности, в яких світ найшовся, вимагають співучасти Злучених Держав в межинародних конференціях аліянтів.

ВІДПОВІДЬ ПРЕЗ. ГАРДИНГА НА ЗАПРОШЕННЄ АЛІЯНТІВ.

У відповідь на сю ноту аліянтів, американський уряд вислав ноту, в котрій каже, що він далі придержуєсь політики невмішування у виразно европейські справи, але рівночасно він є дуже заітересований в належитім полагодженню справ всесвітної ваги, і тому буде брати участь в розбиранню сих питань.

Джордж Гарвей, установлений амбасадором Злучених Держав в Англії, приїхавши туди, буде брати участь в нарадах найвисшої ради аліянтів як представитель президента Злучених Держав. Американський амбасадор у Франції дістане припорученнє брати участь як неофіціяльний обсерватор на конференції амбасадорів, а Ровленд В. Бойден дістане припорученнє засідати в неофіціяльним характері в репараційній комісії.

ТОВАРИСТВО КОРАБЕЛЬНИХ ВЛАСТИТЕЛІВ ТА КОРАБЕЛЬНА РАДА ПРОГОЛОШУЮТЬ НЕУСТУПЧИВУ ПОЛІТИКУ.

НЮ ЙОРК, 6. мая. — Надії на якунебудь полагоду страйку моряків розвіялися на все, бо Товариство Корабельних Властителів та Федеральна Корабельна Рада проголосили, що на будуче будуть придержуватися політики, противній всяким компромісам так щодо справи робітничої заплати як і щодо других умов праці.

СТРАЙКОВІ ПРОВІДНИКИ КАЖУТЬ, ЩО СТРАЙК МАЄ ДОБРЕ ПОВОДЖЕННЄ.

Секретар юнії корабельних машиністів на Атлянтійськім Океані та Мексиканськім Заливі подав до відома, що страйк іде дуже добре. Він каже, що говорить на основі телеграфічних звітів з ріжних американських портів.

Властителі кораблів, на котрих моряки страйкують, роблять дальше зусилля вербувати страйколомів на сі кораблі. Затягом страйколомів займається так зване морське службове бюро, котре є рекрутаційним урядом федеральної корабельної ради.

СУДОВА ЗАБОРОНА ПРОТИ ПИКЕТОВАННЯ В МОРЯЦЬКІМ СТРАЙКУ.

БОЛТИМОР, 6. мая. — Суддя Ровз з федерального повітового суду видав судовий наказ, забороняючий моряцьким страйкарам виставляти пикети коло кораблів, наймаючих страйколомів.

Рівночасно губернатор стейту приказав двом узброєним суднам помагати тром поліційним лодям патролювати порт. Страйкарі в Болтимор стараються наклонити до страйку робітників, ладуючих кораблі.

ЗЕЛІЗНИЦІ ВІДПОВІДАЮТЬ НА ЗАКИДИ ЮНІЙ.

ШІКАГО, 6. мая. — Представитель східно-американських зелізниць подав нині перед Федеральною Зелізничою Робітничою Радою відповідь зелізниць на закиди злої господарки, пороблені свого часу Локом, економістом юній зелізничих робітників. Зелізниці перечуть, що зелізниці не заряджувані як слід.

На тім самім засіданню Ради виступав представитель юнії зелізничих кондукторів, заперечуючи вістки, що мовляв кондуктори годяться на 15-процентову знижку своєї заплати.

Опісля голова юнії зелізничих палячів протестував проти знижки платні палячам та обжалував зелізниці, що вони заховуються провокаційно супроти робітників. Він закінчив свою промову, дораджуючи зелізничим властителям вчитися історії, котра може навчити, що сталося за кождим разом, як капіталісти хотіли побити робітників.

ТРОХ НОВИХ СУДІВ ТРЕБА В НЮ ЙОРКУ ДЛЯ ГОРІВЧАНИХ РОЗПРАВ.

НЮ ЙОРК, 6. мая. — Помічник генерального прокуратора стейту Ню Йорк вніс просьбу до губернатора стейту Ню Йорк о отворенє трох нових судів в місті Ню Йорк для розсуджування залеглих справ за переступленнє прогибиційного закона: два суди мають судити карні переступства, а один суд цивільні претенсії, повставші з прогибиційного закона. В самім місті Ню Йорку 1.400 людий жде своєї черги перед великою лавою присяжних суддів, а 200 людий уже були обжаловані сею лавою і жде розправ в суді.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ПРОТИВИТЬСЯ СЛІДСТВУ НАД ПОЗБАВЛЕННЄМ МУРИНІВ ВИБОРЧИХ ПРАВ.

ВАШІНГТОН, 6. мая. — Когресмен Тинкгем з Месечузетс вніс був резолюцію за розведеннем слідства над позбавлюванєм Муринів права голосовання проти виразної постанови американської конституції. Палата послів великою більшостю заявилася проти внесення. За внесенням голосувала лише невеличка часть републиканців з північних стейтів.

ЖІНКА ЗРАДИЛА БАНДУ ПАЧКАРІВ НІКОТИНИ.

Нюйорська поліція дістала оногді телефоном вістку від одної женщини, що на наближаючімся до нюйорського порту кораблі Финланд, що належить до Ред Стар Лайн, находиться її муж, з котрим вона розійшлася тому, що він удержує зносини зі шайкою, пачкуючою наркотик нікотину. Поліція отже зараз визначила кількох людий, щоби арештували підозрілого, як донесення женщини покажеться правдивим. Вістка показалася правдивою; коло одного пасажира найдено дві фляшки нікотини, а коли розведено ревізії на кораблі, відкрито великі припаси нікотини в мешканях для корабельної залоги. Сконфісковано нікотину, якої вартість обчисляють на 40,000 долярів.

ПРОТИ КОРОТКИХ СПІДНИЦЬ ТА ПУДРОВАННЯ.

Суперінтендент шкіл в Месечузетс видав приказ до учителів та учительок стейту, щоби вони перестали пудруватися. „Учителі мають мати чисте обличчє. Дітий, що приходять до школи з брудним лицем, висилаєтся домів, щоби вмилися. На мою думку такого самого правила треба держатися супроти учительок, що пудруються і малюються".

Він видав також приказ проти коротких спідничок, але позволив учителькам самим означувати, як довга має бути „моральна" спідничка.

„ІЗЗА ЗДОРОВОГО ВОЗДУХА ГАЛИЧИНА І ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА ПОВИННІ НАЛЕЖАТИ ДО ПОЛЬЩІ"!

Якийсь пан І. Д. в „Газеті Гданьскій" ч. 57 розписуєтся в дво-шпальтовій статті про „Креси полудньове". Каже, що вони важні для Польщі своїми невичерпаними природними богатствами. Яко одну з причин, чому Закарпатська Україна і Сх. Галичина повинні належати до Польщі подає дослівно таку: „Неоцінену вартість представляє на півдні чудова верховинська околиця зі здоровим воздухом, та богатими мінеральними жерелами. З цілої Польщі моггимуть зїздитися там хорі люде, які шукають поліпшення для свого здоровля". Дальше: „сильною буде Польща від Балтика по Карпати". Та що правда „там на півдненних збічах Карпат розтягається Чехословацька република; в Карпатських горах мешкає відносно значне число „Русінуф". Це елемент для нас (Поляків) неприхильний, а навіть просто ворожий, хоч належить до тоїсамої славянської семі". „Русіні" під впливом Чехів, або Москалів і Німців є невдоволеним елементом і безнастанно підносять свої неоправдані домагання, готові для їх здійснення получитися з кождим ворогом Польщі" і т. д. і т. д. А ми додамо від себе, що цей „учений" повинен ще написати другу статтю за прилученнє Швайцарії і Египту до Польщі, бо там також дуже здоровий воздух. Головно в Египті воздух здоровий для хорих на чахотку.

Новий секретар „української" комуністичної партії.

Як доносить „Руспрес" з Ревеля, секретарем центрального комітету „української" комуністичної партії іменований відомий польський комуніст Феликс Кон.

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ СТУДЕНТІВ І УКРАЇНЦІ.

(Від власного кореспондента).

В столиці Чехії, в Празі, відбувся зізд Міжнародного Союза Студентів („Confederation internationale d' Etudiants"). Організована будова Союза така, що членами Союза є **національні** організації студентів. Студенти якоїсь нації повинні утворити національну організацію, а та вступає в члени Союза.

На зізд до Праги вислало делегатів також українське студентство. Справу приняття Українців до Союза Зізд рішив так, що організація українських студентів може бути тільки надзичайним членом Союза. Се рішеннє Зізду очевидно не може вдоволити Українців.

Зрештою організація Міжнародного Союза Студентів ще тільки будується і підчас сеї будови підлягає змінам. Тому можлива також зміна що-до становиська українського студентства в Союзі.

Гайдельберг, 14. цвітня, 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ТРУДНОСТИ ПРИ УТВОРЕННЮ НОВОГО НІМЕЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

БЕРЛІН, 6. мая. — Німецький канцлер д-р Константин Ференбах заявив сьогодня в парляменті, що про справу плачення відшкодовання аліянтам має постановити вже нове німецьке правительство.

Він сказав, що текст протоколу аліянтської Найвисшої Ради в англійській мові одержав в четвер вечером і додав, що уступаюче німецьке правительство приладить як найстаранніще всі матеріяли і обчислення, а порішенне справи оставить новому правительству.

Кандидати до нового правительства не хотять говорити про своє становище в справі военного відшкодовання аліянтам, поки не вияснится становище німецкого парляменту в сій справі.

Лідери німецької соціялістичної партії більшости рішучо противляться брати участь в правительстві, в якому будуть члени німецької народньої партії. Кажуть, що таксамо і німецька соціялістична партія, якої лідером є Филип Шайдеман, бувший канцлер, також рішучо противиться приняти участь в новому кабінеті. Президент републики Еберт відбув кілька конференцій з лідерами соціялістичних груп в парляменті, але не осягнув жадного успіху.

З уваги на те споідваються, що керму нового правительства обійме німецька народня партія, в якій одним з лідерів є німецький промисловий магнат Гуго Стіннес. Члени сеї партії д-ра Густава Шреземана згадують яко будучого канцлера або міністра заграничних справ

Вгадують також, що деякі члени теперішнього правительства Ференбаха остануться надалі в новому правительстві.

ДОНОСЯТЬ, ЩО КОРФАНТИ АРЕШТОВАНИЙ.

ВАРШАВА, 6. мая. — Сюди наспіли вісти, що міжаліянтська плебісцитова комісія арештувала Адальберта Корфанти разом з цілим „штабом" в його кватирі в Сосновиці.

НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ.

З Гартфорду, в стейті Конектикат, доносять, що міські запомогові власти відкрили 27 родин, які находяться в стані крайної нужди, просто перемираючі з голоду. Причиною нужди брак роботи. Серед терплячих переважають Італійці, Литовці та Поляки. Польщі переловила декотрих, як рвали скоро розвиваючіся рослини в публичних парках.

ВІСТИ ЗІ ЛЬВОВА.

Діточий концерт у Львові.

Дня 6. квітня відбувся у Львові діточий концерт, уладжений заходом „Союзу Українок", а силами учениць і учеників народних і виділових шкіл Українського Педагогічного Товариства та захисту СС. Василіянок. Велика саля муз. інст. ім. Лисенка була битком наповнена дітьми всіх народніх шкіл у Львові, які з великою увагою прислухувалися продукціям богатої і гарної програми. А на програму зложилися: промова гром. С. Стебельської, виголошена популярно та з запалом, діточі хори поодиноких шкіл, декламації, сольоспіви, скрипкове сольо ученика школи Льва, вільноручні вправи хлопців школи Грінченка і т. д. Кожда точка програми була виконана бездоганно, а деякі просто захоплювали малих, а одушевляли великих видців. Дуже гарно випала сценічна штучка „Дядько Тарас", написана учителем Поляньським. Діти школи Данила відіграли її вповні удачно, а мала публика на салі з великою увагою слідила кождий рух і кожде слово малих акторів. Штучка написана популярненько і зрозуміло, так, що вповні надаєтся на діточі сцени і при кождій нагоді слідби її виставляти. Належиться подяка всім учителькам і учителям та аранжерам і артистам сего концерту, що не жалували труду, щоби всьо випало як слід. Враження з сего концерту останиться на довго в головках дітей, що часами може „за голосно" і вискакуючи на крісла, слухали та слідили всі точки гарно уложеної цілости програми. Вартаби повторити сей концерт ще раз, бо не всі діти могли бути на ньому, а особливо ті українські діти, що ходять до польських шкіл.

В товаристві „Праця" у Львові

В неділю, дня 3. квітня, відбувся в товаристві дневних робітників і сторожів „Праця" у Львові святочний обхід в память 60 роковин смерти Шевченка. Простора саля товариства була битком наповнена робітниками й робітницями, які з одушевленнєм вслухувалися в звуки пісень та в гарну промову проф. Галущинського, що в дуже популярний спосіб представив життя Шевченка та його боротьбу за волю нашого поневоленого народу. Молодий мішаний хор товариства „Воля" відспівав кілька пісень, учениця III. кл. виділової III. віддеклямувала один вірш Шевченка, а Г. деякі вимки з творів Шевченка. Промовою секретаря „Праці" Кушніра та голови „Праці" Босого закінчилось се гарне свято, яке на довго останется в памяти присутних.

Президент Масарик приняв резиґнацію Ю. Жатковича.

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 6. мая. — Тутешня чеська часопись „Народні Лісти" доносить, що президент Чехословаччини, др. Тома Г. Масарик, приняв резиґнацію Юрія Жатковича, котрий подався був до димісії зі становиша губернатора самоуправної Підкарпатської Руси ще 16. марта с. р.

В Підкарпатській Руси началася боротьба зараз, як тільки сей край визволився з мадярської неволі по упадку Австро-Угорщини в 1918 році. Повстала була боротьба між Українцями і русофілами ізза уживання літературної мови, а також счинився спір релігійний між уніятами греко-католиками і православними. Крім того і мадярська меньшість на Підкарпатській Руси веде агітацію за злукою сього краю з Мадярщиною.

Польські „повстанці" убили 70 аліянтських жовнірів.

ПОЛЯКИ ВОЮЮТЬ НА ГОРІШНЬОМУ ШЛЕСКУ ПРОТИ АЛІЯНТСЬКИХ ВІЙСК І НІМЕЦЬКОГО ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ. — ПОЛЬСЬКИЙ НАПАД КОШТУЄ АЛІЯНТІВ УЖЕ 70 ТРУПІВ І БОГАТО РАНЕНИХ.

ОППЕЛЬН, Горішній Шлеск, 6. мая. — Міжаліянтська комісія одержала сьогодня сполудня нове сповіщає, що польські „повстанці" далі вели боротьбу з італійським військом в Рибнику, Плесс і Грос-Штреліц. Положеннє в Рибнику ставало шораз то грізнійше для аліянтських військ.

Досі звісно, що Поляки убили трийцять жовнірів і 70 ранили.

Французька кватира обчисляє, що Поляки вже убили 70 аліянтських жовнірів; число ранених є не звісне.

Сьогодня Поляки відновили свій наступ при помочі артилерії на Грос-Штреліц. Вони два рази вже були доступили до міста, але оба рази Італійці їх відбили. На інших місцях Поляки „скріпляють" свої становища .Їх сили зростають набором новобранців по селах і напливом нових жовнірів з Польщі.

Французькі власти одержали були вістку, що 150 членів німецької поліції перейшло було німецьку границю, але су вістку заперечено. Німці заняли Оберґлоґав, яку аліянти вчера опорожнили.

Міжаліянтська комісія одержала нині депешу з Лондону, що аліянтська Найвисша Рада відложила проголошенне постанови плебісцитових урядників, щоби в той спосіб успокоїти польське „повстаннє".

Товпа Німців вдарила сьогодня на автомобіль польського консуля, але кордон французьких жовнірів усунув товпу.

Італійці висловлюють невдоволеннє, що не дістали підмоги.

Поляки заняли вже цілу східну полосу Горішнього Шлеска

Аліянти хотять зорганізувати місцеву поліцію в силі 3.000 осіб із шлеських Німців на помич аліянтським військам.

Французький член міжаліянтської комісії, коли дістав в руки відозву, яку підписав Адальберт Корфанти, заявив, що він є бунтівник, отже як його зловлять, то буде його так трактувати.

Корфанти у своїй відозві, яку оголосив в місцевости Сосновиц, заявив, що іменував Новіну-Доліву вождом своїх „повстанців".

Аліянти признають, що Німці поводилися спокійно і причинились до того, що ситуація не є ще така грізна.

ЯК НІМЕЧЧИНА МАЄ ПЛАТИТИ ВОЄННЕ ВІДШКОДОВАННЄ АЛІЯНТАМ.

ПАРИЖ, 6. мая. — Аліянтська комісія відшкодовання оголосила сьогодня аліянтський плян плачення Німеччиною відшкодовання.

Підставою того пляну є система бондів вартости 132 білионів золотих марок.

Німеччина мала би платити 5% від бондів аліянтам, котрі приняли би бонди, а також довжний фонд („сингінґ фонд" — се є фонд, оставлений для сплати позиченого капіталу, тоді, як він дороcте до цілої суми того позиченого капіталу, або „принсипел").

Сей плян Німеччина мусить приняти до полудня 12. мая, коли хоче оминути окупації долини Рур.

Тою системою заінтересуються в Америці, бо аліянти хотіли би дістати певну суму відшкодовання готівкою, а її найлекше дістати в Америці.

Та система плачення не вимагає, аби Німеччина безпосередно платила аліянтам .Німеччина має дати бонди аліянтської комісії відшкодовання, а та комісія має роздати їх ріжним аліянтським державам.

Длятого Франція має дістати 52% цілого відшкодовання в бондах. Се буде значити для неї річний приход у висоті 5 білионів паперових франків теперішньої вартости. Але Франція вже видала на відшкодованне 55 білионів паперових франків, а що потребує лише в сьому році 16 білионів, отже мусити-ме продати бонди, а не держати їх у себе.

Франція, а також і другі аліянти сподіваються, що продавати-муть бонди в Америці, і хотять звернутися з прошеннєм до правительства у Вашінгтоні, щоби виключило ті бонди від оподаткования.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Україна і „мала антанта".

Під заголовком „Україна і мала антанта" вийшла книжка де Ларівієра, котра викликала у всіх політичних кругах величезне враження.

Основною думкою автора є се, що тільки Україна, котра репрезентує собою могучу національну ідею, може внести порядок у східно-европейський хаос. Національно свідому Україну автор протиставить Великоросії, про котру ворить: „Великоросія, не маючи ніякої національної душі, не має сили скинути із себе революційного ярма".

Автор основно і переконуючо представляє домагання справдішнього офіціяльного признання незалежности України, без чого, каже, не може бути переведений жаден уклад держав у Східній Европі, який був би тривкий і сильний.

„Мала антанта" — се союз Чехословаччини, Югославії і Румунії, головно для оборони перед відновою давної Угорщини, але позатим той союз не має значіння, головно на Сході Европи він не може мати рішаючого голосу, колиж знова події на Сході Европи можуть мати рішаюче значіннє для „малої антанти" і принести їй навіть і несподіванки.

Хаос і неясне положеннє в Східній Европі — значить непевна будучність держав „малої антанти", а що ситуацію у Східній Европі могла би направити лише сильна українська держава, то ясна річ, що в інтересі „малої антанти" лежить підпирати змагання українського народу вийти з російської анархії та зорґанізувати свою державу і помогти також і сусідним народам до відбудови свого державного ладу.

Заповідь нової польської акції за Галичиною.

Польська ґазета „Курієр Варшавскі" пише зі Львова:

„Українці підносять голову. Вони не уважають справи Східної Галичини за полагоджену.

„Прав Польщі до Галичини не потвердив досі ані один дипльоматичний межинародний акт („Курієр" забуває за риський договір — прим. наша.) Східна Галичина зі Львовом, оборонена польським оружем, находиться в нашім посіданню лишень завдяки фактам, доконаним на основі письма Найвисшої Ради до польського уряду з дня 25. червня 1919. року, котре уповажнило нас до тимчасового заняття того обшару аж по Збруч.

„Порушено се, для нас так важне, питаннє підчас конференції в Спа. Однак справи не полагоджено, а лишено в завішенню.

„На тім тлі і повстають українські претенсії та надії. На тім тлі пливуть скарги Українців на польську окупацію. Через неясність становища, Ліґа Народів не почулася управненою до вирішення справи населення Східної Галичини. Ліґа Народів в меморіялі, писанім своїм ґенеральним секретарем, Сером Ериком Драмондом, стає на становище, що Польща одержала право тимчасої мілітарної окупації Східної Галичини і запровадження адміністрації, але зверхна власть належить до Найвисшої Ради головних держав. На тій основі ся власть може бути Польщі відобрана.

„Виглядає се отже так: з огляду на навал справ першорядної ваги, вимагаючих пильної розваги, Найвиша Рада признала факт, доконаний у відношенню до Східної Галичини, і не бажаючи займатися далі долею сього краю, покищо лишає його в спокою, не пересуджуючи однак наперед, яке порішеннє зробить в тій справі пізнійше.

„А о се порішеннє Українці усердно стараються. Звернулися вони уже до Ліґи Народів з домаганнєм вицофання польських властий зі Східної Галичини і заведення у Львові уряду краєвого, установленого через Найвисшу Раду.

„Проти Польщі Українці аґітують на цілій земській кулі...

„Українські пашквілі так довго будуть доходити до ріжних інституцій, доки справа Східної Галичини і Львова не буде порішена дефінітивно (на все). В Америці українські шмати завзивають до бунту і до висилання масових протестів до Вашінґтону, в Европі ними заляті бюра Ліґи Народів і Найвисшої Ради. Українці хочуть з нами боротьби.

„Наші права до Східної Галичини є явні і безспорні. А як є спірні в Парижі чи в Лондоні, то треба їх вияснити. Хиба що польській дипльоматії арґументів не забракне. Достарчить їх кожда камениця Львова з подіравленим від куль тинком і достарчить їх цвинтар оборонців Львова на Личакові."

Таке пише польська націоналістична ґазета. А серед американських Українців найшлися людці, котрі нібито противляться польському панованню над Галичиною, але на ділі і пальцем не рушилиби, щоби помочи її вирватися з сеї неволі. Одні старим кацапським звичаєм показують на Москву як на одинокий ратунок України перед Поляками, хоч та Москва підписала своє імя під польську владу над Галичиною. Другі знов навіть на Москву не показують, а вижидаючи якоїсь нової сили, радять нам не тратити сили, спускатися на дно.

Але широкі маси ані не покладаються на Москву ані не хочуть спускатися на дно, а всіх сил хочуть доложити, та все зробити, що в їх силі, поки польська окупація Галичини не буде усунена і в Галичині не буде заведена влада, якої хоче народ краю.

ДОГОВІР В РИЗІ І ПОЛОЖЕННЄ ПРАВИТЕЛЬСТВА УНР В ПОЛЬЩІ.

(Від власного кореспондента).

Я вже звертав увагу на те, що договором з Совітською Росією й Радянською Україною Польща зрадила Петлюру, з яким заключила була договір як з головою Української Народньої Републики.

Тепер цікаве питаннє, як уложаться дальше відносини між Польщею і правительством Української Народньої Републики.

Се питаннє було предметом дискусії в польській соймовій комісії закордонних справ підчас нарад над ратифікацією риського договору.

Що-до самої **ратифікації,** то комісія приняла проєкт ратифікаційного закона, який має бути предложений соймови до ухвалення. Сей проєкт обіймає три статті такого змісту: 1) Польський сойм затверджує мировий договір, заключений між Польщею і Росією й Україною. 2) Сойм уповажняє начальника польської держави підписати його від імени польської републики. 3) Виконаннє сього закона поручається міністрови закордонних справ.

В дискусії над ратифікацією договору всепольські посли звернули увагу на те, щоби відношеннє Польщі до Петлюри не вплинуло відємно на становище Совітської Росії й Радянської України супроти Польщі. Посол Скарбек поставив навіть резолюцію, яка взиває польське правительство зліквідувати правительство Петлюри. Одначе сю резолюцію взяли опісля всепольські посли назад.

Міністер закордонних справ **Сапега** відповів на се, що постанови риського договору Польща льояльно виконає. Одначе се не може Польщі перешкодити **признати Петлюрі та його урядови право азилю.**

Проти сього становища польського правительства дуже остро виступає всепольська преса. Львівське „Слово польске" помістило статтю, яку цензура в части сконфіскувала. В несконфіскованій части говориться:

„Петлюра в характері українського отамана, надуживаючи права азилю, обіздить сальонкою, доставленою польським правительством, табори інтернованих у нас українських жовнірів, заповідає з нашої землі підняти нову воєнну акцію проти Росії". — „В обороні мира домагається, щоби правительство зараз видалило Петлюру з границь польської держави, щоби припинило всякі проби орґанізування українських банд на нашім терені".— „Боронім мира і східних границь, осягнених в риськім договорі!"

Коли в Польщі піднимаються такі настрої проти Петлюри, кабінет Української Народньої Републики займається з свого боку справою управильнення відношення до Польщі. Кабінет рішив утворити комісію, в якої склад входять міністри: закордоних справ, військовий, народнього господарства, судівництва, народнього здоровля й опікування і керуючий міністерством фінансів, і поручив сій комісії виробити і внести на розгляд ради міністрів проєкт пляну, який правительство Української Народньої Републики має предложити польському правительству в справах фінансових, військових і економічних.

З сього виходило би, що правительство Української Народньої Републики далі числить на поміч Польщі в своїх плянах походу на Україну.

Треба признати, що теперішнє положеннє правительства Української Народньої Републики безвихідне. Опинившись на польській ласці, воно не має ніякої свободи рухів. Одиноким виходом з сього положення була би або повна ліквідація сього правительства, або перенесеннє з Польщі до якоїсь невтральної держави, або — коли-б йому удалися його пляни повстання на Україні, — така реорґанізація державного центра, яка уможливила би новому правительству вмити руки від польської політики Петлюри.

Польща договором в Ризі перекреслила всі свої зобовязання супроти Петлюри, отже через те саме перекреслені також зобовязання Петлюри супроти Польщі. Тепер правительство Петлюри має супроти Польщі вільні руки. Але доки воно сидить у Польщі і потребує її ласки, доти Польща все буде використовувати його, щоб на випадок, якби йому вдалося укріпити на Україні, забезпечити собі з сього як найбільші користи.

Гайдельберґ, 15. цвітня, 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА І ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ.

Головним орґаном англійської „публичної думки" є „Times". Його власником є лорд Нортклиф (Алфред Гармсворт). Він є також власником меньших ранішних і вечірних часописий, як „The Evening News", „Daily Mirror", „Daily Mail" і т. п. Перед війною і підчас війни „Times" має величезне значіннє. Його помічником є популярний і імперіялістичний „Daily Mail", що розходиться в накладі одного міліона примірників. „Daily Mirror" є народнім ілюстрованим щоденником, що приносить побіч фотоґрафій пожарів, спортів, королів, мордів, короткі політичні й неполітичні відомости, а головно брукові й вульґарні сензації.

Орґан консерватистів є „Morning Post" дневник сільських парохів, англійських індійських урядників і найправійшої правиці в Льондоні. Ся ґазета є ворогом всякого поступу, соціялістів і Ірляндців.

„Daily Telegraph" є орґаном купців. Має гарно редаґований музичний, літературний і театральний відділ і тому широко поширений серед інтеліґентних сфер всіх партій. Всі ті часописи се орґани правиці.

Орґаном англійського лібералізму є „Daily News". Був се орґан Асквитах, а по його усупленню заступає інтереси коліційного уряду. Тепер є він орґаном нее зависимих лібералів в парляменті. В політиці що до Росії є за навязаннєм торговельних взаємин з нею, а проти військової інтервенції. Дуже часто атакує Лойда Джорджа. Другим ліберальним орґаном є „The Daily Chronicle".

Робітнича партія, „Labour Party", не мала підчас війни свого орґану. З початком мира партія заснувала свій „Daily Herald" (Щоденний Вістник). Його вплив, як каже автор, росте незвичайно і захоплює широкі робітничі маси.

З провінціональної преси вибивається на перше місце „Mancheste Guardian". Се орґан поступових лібералів, який своєю культурностю і гуманностю зєднав собі значне поважаннє.

Тижневники ак „The Nation", „The New Statsmen", 'The Age", є присвячені пропаґанді культурних і соціяльних ідеалів.

До війни політичне життє Англії репревентували чотири великі партії: лібeрали і юніоністи (консерватисти) дві найсильніщі партії і робітнича та ірляндська.

До війни у керму влади були ная переміну або лібeрали або консерватисти. Змінилося се, коли повстав коаліційний уряд, де є заступлені всі партії крім ірляндської.

В палаті громад є 382 юніоністів, 161 лібералів, 74 з робітничої партії, 80 Ірляндців і 10 независмих. Президентом її є тепер Бонар Ло.

В палаті лордів є юніоністи і ліберлаи: 24 англійських єпископів, 28 ірляндських пірів, 16 скотських перів і ті, що 1) мають там дідичне право, 2) імеровані королем, 3) вибрані.

ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ.

Резолюції останної партійної конференції.

На черговій конференції української радикальної партії, що відбулася у Львові в суботу, дня 26. цвітня ухвалено отсі резолюції:

I. Головно Управа української радикальної партії заявляє, що своє політичне становище під теперішню хвилину означила в резолюціях з дня 7. листопада 1920 р. і 25. грудня м. р. і на тім становищі стоїть дальше.

II. Українська радикальна партія, заступаючи становище неподільности території, заселеної більшостю українського народу та його повної самостійности, з приводу риського договору і останної енунціяції виділу Союзу Народів, констатує, що про долю поодиноких українських земель рішати може згідно з загально в світі признаним правом кождої нації на самоозначення, лише сам український народ за посередництвом своїх власних орґанів, які репрезентували би цілість українського народу.

III. Під теперішню переходову хвилю, аж до оконечного вирішення долі Східної Галичини, згідно з повищими прінціпами Головна Управа української радикальної партії жадає віддання управи Східної Галичини місцевому населенню.

IV. Головна Управа УРП. констатує, що ті бувші партійні товариші, які з нарушеннєм партійної карности, а навіть з нарушеннєм інтересів українського народу видають часопис, якого напрям українська радикальна партія осудила, або беруть блищу чи дальшу участь в сему видавництві, поставили себе поза партійною орґанізацією.

ДУМА ЗГАДАЄ...

Слідами слави й болю,
Крівавими шляхами,
Ходив, страдав за волю —
Літами.

Ходив, співав та плакав,
Боровся до загину
І впав, поляг бурлака —
За Вкраїну...

Поляг. Де поховали,
Ніхто тобі не скаже,
Сліди по нім пропали...
Гей, тішся, враже!

О тішся, всі забули,
Такі у нас вже люде;
Старі часи минули —
Мир всюди?...

Чогож тремтиш ще, враже?
Забутий спочиває,
За волю не розкаже —
— — — — — — —
Дума згадає...

В. П. Полянський.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

Кримський президентом Київської Академії Наук.

Після інформацій одержаних „Впередом" президентом київської Академії Наук вибрано відомого українського письменника і вченого-орієнталіста Аґатенґела Кримського.

Моркотун проти риського договору.

Голова „Українського Національного Комітету" в Парижі, Моркотун вирядив до урядів антанти письмо, в якому „іменем українського народу" протестує проти риського договору.

В додатковій ноті висланій до польського уряду протестує Моркотун проти влучення до Польщі споконвічно українських земель, як Галичина, Волинь і Холмщина.

Одначе, як говориться в ноті, виходячи з принципу славянської солідарности, комітет прямує до опрацьовання основ будучого союза польського народу з одного і російського та українського з другого боку. Основною підставою союза повинна бути цілковита здержність Польщі від вмішування в українські і російські справи.

Тому комітет звертає увагу польського уряду на діяльність групи українських еміґрантів на території Польщі з Петлюрою на чолі. Мимо того, що ґрупа Петлюри не виконує влади навіть над малою частиною української території, всетаки користає з повної допомоги польського уряду в дипльоматичному і матеріяльному напрямі.

Ґрупа Петлюри на території Польщі творить військові орґанізації, які готовляться до інвазії на Україну. Комітет звертається до польського уряду, щоби перешкодив сторонникам Петлюри у воєнних приготованнях на польській території.

УПАДОК МІЖНАРОДНЬОГО ДОВІРЯ.

(Від власного кореспондента).

В 1914 р. була в місті Ліоні у Франції „міська вистава" („Exposition Urbaine").

Бурмістр Ліона, сенатор Ериґ (Herrist), особисто обїздив більші міста Німеччини, щоб запросити їх до участи в виставі. А його заходи мали успіх. Берлін, Мінхен, Дрезден, Нірнберґ, Діссельдорф, Карльсруґе, Мангайн, Баден-Баден, Франкфурт надіслали на виставу богато цінних річий, на які при отворенню вистави звернув особливу увагу ґенеральний комісар професор Курмон (Courmont).

Коли вибухла війна, французьке правительство сконфіскувало предмедти, вислані німецькими містами на виставу. Підчас війни воюючі держави конфіскували одна другій, що могли. Отже й ся конфіската не була нічим особливим. Прийдуть знов мирні відносини і все знов уладиться.

Одначе тепер показалося, що цуське правительство не хоче зняти конфіскати з тих предметів і задержує їх для себе на все.

Наслідком сього німецькі міста, які були вислали ті предмети на виставу, відчувають велику втрату. Не матеріяльну, але моральну, бо деякі предмети творили дуже цінну рідкість.

Се треба особливо сказати про предмети, які вислало на виставу місто Франкфурт з музею Гете. В сім музею зберігаються дуже цінні памятники після великого поета, як портрети, бюсти, малюнки до творів поета, давні видання творів поета і т. д. Ті річи вислано на виставу до Ліона і їх тепер Франція задержала для себе.

Сей поступок Франції показує, як наслідком війни упало міжнародне довірє.

А без міжнародного довіря не можливі не тільки міжнародні зносини політичні й господарські, але й духові, як виміна творів науки і штуки, духовий вплив одного народу на другий і т. п.

Коли світ не хоче вернути в стан варварства, треба конче відбудувати міжнародне довірє.

Гайдельберґ, Німеччина, 10, цвітня, 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

Володимир Островський.

СИН.

Ляв дощ. І небо сумувало.
І сонце зранку не вставало.
І вітри плакали весь час,
Неначе хоронили нас.

То був страшний день, день проклятий:
Ми залишали рідні хати,
А в них — на ласку ворогів
Своїх жінок, своїх синів.

Цих ментів радощам не стерти...
Довкола холод, подих смерти.
У вухах — зойк, ламання рук,
В очах — обличчя, повні мук.

То батько... жінка... ще хтось ніби...
І він — синок, маленький, блідий.
Вуста тремтять. Стягнувся ніс.
І оченятки повні сліз...

Останній мент... О люди, люди!
Щось уозриває, палить груди...
— Прощайте, щастя ви моє!
— Прощайте! Час мій б'є, вже б'є...

— Не йди!—враз чую,—лишся, тату!...
Я не стерпів і вибіг з хати...
Все потемніло... загуло...
Очуняв лише за селом.

Ковтає час за днями днини.
Немає вістки з України.
Нема. Нема. неначе враз
Труна на віки закрилась.

О, де ти? де ти, крихто — сину,
Предчасна жертво за Вкраїну?...
Отвітьте, просторі німі!
Мовчить усе, мовчить у тьмі...

Тарнів, 7. лютого 1921 р.

ПРОСЬБА ДО УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ У НЮ ЙОРКУ.

Муз. тов. ім. О. Нижанковського в Джерзи Сіти і муз. тов. ім. М. Лисенка в Нюарку уряджують в суботу (11. червня б. р.) в салі Українського Народного Дому (217-219 Е. 6-та ул.) в Ню Йорку **концерт і баль.** Всі Хвальні Товариства в Ню Йорку зволять ласкаво здержатися на той день зі своїми власними забавами, а натомісць нехай прийдуть громадно на забаву, уладжену двома висше згаданими українськими товариствами, і тим способом нехай їм допоможуть по сусідськи до успішного використання концерту і балю. За всяку поміч і прихильність у тій справі дякують заздалегідь управи обох музичних товариств: в Джерзи Сіти і в Нюарку. 06-07

ВИДАВНИЦТВО У. Н. С. „СВОБОДИ".

ПРЕМІОВИЙ КУПОН НА КНИЖКИ ПО ОБНИЖЕНІЙ ЦІНІ

ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Сей купон уповажнює кождого передплатника „Свободи", котрий надіслав свою цілорічну, піврічну або чвертьрічну передплату почавши від 1-го лютого 1921 року, — до одержання книжок від Видавництва У. Н. С. „Свободи" **ПО ПОЛОВИНІ ЦІНИ ЇХ ВАРТОСТИ.**

Хто з тих передплатників прислав цілорічну передплату, а пришле ще враз з сим купоном $3.00, має право вибрати собі книжок вартости $6.00;

Хто прислав піврічну передплату, а пришле ще враз з сим купоном $1.50, має право вибрати собі книжок вартости $3.00;

Хто прислав чвертьрічну передплату, а пришле ще враз з сим купоном $1.00, має право вибрати собі книжок вартости $1.75.

Імя передплатника ....

Адреса ....

Місто і стейт ....

Вислав передплату дня ....

Сей купон є важний до 31-го грудня 1921 р.

Українець на тамтому світі.

(Оповідання з тамтого світа).

Справа малася так.

Артемко Сус був на цій низкій землі тихим, Богу духа винним сотворінням. Ще хлопцем поштуркувалися ним товариші. Коли бавилися в коня, він усе був конем. Колиж підріс, то все говорив собі, що нікому не треба наприкрюватися. До політики не мішався; жив з праці своїх мозолистих рук. Був досить побожний, старався з ніким не процесуватися, а то й про всіх добре говорити.

Та не багато помогла Артемкови ця лагідність. Вкінці умер.

— — — — — — — —

Ангел з огненим мечем впускав душі за перепустками, які дістали в уряді на границі землі, коли відходили зі світа. Уряд цей пригадував виборче бюро. Ангели дуже точноя справджували, чи папері в порядку.

Вхід до уряду пригадував якесь велике вуличне збіговище. Люди товпилися, поштуркувалися, тиснулися — кождий хотів якнайскорше пізнати свою вічну судьбу. чути було і тут проклони, просьби, оправдання й обити — говорені на тисячу й одній мові, нарічях, говорах світа, так що Артемко Сус мовив сам до себе:

— Хто мені каже тиснутися з такими людьми? Мусить тут бути багато недобрих людей, а всетаки тиснуться до неба!

Сказав собі це лише так під носом, аж тут чує, один з сусідів, що тиснулися, як не штовхне його в бік:

— Ти, псеклєнти кабане, цо там мос до ґаданя? — і відіпхав його на бік, а сам станув собі на його місци.

Та сталося, що ангел з огненим мечем занятий був чим иншим і не запримітив цілої події. Може був би по справедливости поступив і не позволив би був відштовхнути так бідного Артемка.

Та вкінці й Артемкови вдалося втиснути на дорогу спасених.

Ішов сам тихо, тихесенько, покірно, як ішов усе ціле своє життя. Подеколи минали його веселі товпи, співали „літанії" і танцювали як за найліпших часів. Артемко Сус уважав таке поведеннє будучих спасених дуже невідповідним.

Коли дійшов на край дороги, натрафив на безконечний шнурок людей, що тягнувся здовж мурів Раю. Кількох ангелів, подібно як поліція на земли, пильнували порядку.

Артемко Сус станув собі на самісенькому кінці шнурка. По хвилі надійшов покірний братчик Францішканин і так знав солоденько промовити, такі зворушаючі подати причини, чому бажав ввійти якнайскорше, що наш Артемко уступив йому своє мсце. Думав собі:

— Добре є мати приятелів навіть в Раю.

Слідуючий прихожий не був уже Францішканин, але всетаки не хотів бути гірший і сцена повторилася.

Вкінці не було „доброї" душі, котра не видурила би місця від Артемка. Тимчасом чутка про українську уступчивість розійшлася по цілому шнурі чекаючих. Дійшла і до напливаючих усе нових душ. І Артемко Сус стався жертвою власної доброї слави.

Минули так, — як йому здавалося — століття, але навіть ці століття не були в силі зробити се, щоби „українська овечка" втратила терпеливість. Одного гарного ранка зявився в черзі і дідич з Артемкового села. Артемко покірно зняв шапку, вже й шибнула йому думка в голові, що чейже дідичеви треба уступити. Та передше почав перед ним жалуватися, яка тут йому кривда діється, що його не пускають до Раю, відштовхують усі хоч пізнійше прийшли як він.

Мудрий дідич вислухав жалі Артемка й обіцяв поговорити за ним у Пана Бога, коли тільки стане перед його лицем. За цю обіцянку Артемко уступив дідичеви своє місце в черзі.

Увійшов дідич до царства спасених і, як веліли приписи, звернувся до Предвічнього, щоби зложити свій поклін. Коли кінчив приготовану промову, Всемогучий, що слухав неспокійно, відізвався:

— Чи не маєш ніяких окремих бажань? — при цьому зір Всевишнього прошибав його серце.

— Господи, позволь мені вставитися за одним із слуг твоїх, що там жде на самому кінці черги.

— А, певно про Артемка Суса хочеш говорити?

— Так, Господи, Артемко Сус, він...

— Знаю, знаю. Це його справа. А ти не втручайся до чужих справ.

І відвертаючися до ангела, що стояв при дверях, мовив:

— Хай ввійде слідуючий!

Коли щонебудь могло би захмарити радість дідича — бо радувався він, що уже спасений — то ми сказали би це.

Та всетаки кермуючися співчуттям, підійшов до райських мурів, здовж котрих тягнувся нещасний щнур людей. Видрапався на мур, прикликав до себе Артемка й сказав йому:

— Артемку! як мені вас жаль! Як мені дуже жаль! Пан Біг сказав мені, що то ваша річ і щоби я не мішався до чужих справ. Але... чи все ще вистоюєте на самому кінці черги? О, Артемку, будьте відважні і не пускайте вже инших на своє місце — заохочував з осміхом дідич.

— В сам час радите мені, пане! викликнув Артемко, а сльози наче горох покотилися по його лици.

Було веж запізно. Тяжіла на йому нещасна „українська доброта". Вже й не просили його о місце, але просто забирали йому його.

Сумно висунувся з черги. Перебігав пустелі і загробів ниви, аж поки не натрафив на дорогу, котрою ступало багато людей, усі з похиленими головами. Пійшов їх слідом і найшовся перед воротами чистилища.

— Тут лекше буде війти — подумав — а коли вже раз дістануся й очищуся з гріхів, пішлють мене просто до неба.

— Гей, приятелю, а куди ви так?

Оглянувся Артемко Сус і побачився лице в лице з ангелом в оксамітному плащі, з пером за вухом. Ангел приглядався йому з поза окулярів. Оглянув його від ніг до голови, казав відвернутися, зморщив брови і мовив:

— Гм, нещасна жертво твоєї власної доброти! Сивий ти вже... Боюся вкинути тебе до нашої купелі, щоби ти цілком не розтопився. Ліпше зробиш, як підеш до пекольного передсінка.

— До пекольного передсінка?!

Перший раз образився Артемко Сус, почувши ці слова. Бо нема чоловіка навіть найбільше терпеливого і витривалого, котрий міг би стерпіти, щоби вже й ангел мав його за дурня.

В розпуці війшов на Пекольну дорогу. Не бачив на ній шнурка людей, або бодай щось подібного. З величезної брами добувалися клуби чорного диму і нелюдський вереск. При вході чорт-сіромаха грав на катаринці й викрикував з усієї сили:

— Прошу війти! прошу війти, мої панове... Побачите тут людську комедію... Тут може ввійти кождий, хто захоче...

Артемко Сус протер очі. Пустився йти.

— Гей, стій там, чоловіче! — крикнув чорт.

— Чиж ти не кричав, що може ввійти хто захоче? — питає Артемко.

— Так, так, овшім, — але бачиш — заікувався сіромаха чорт, прибираючи поважний вигляд і граючися хвостом — навіть у нас остала ще іскра совісти. ..а ...ти невинний чоловік...

— Добре, добре — відповів Артемко і відвернувся, бо не міг знести пекольного диму.

І чув як чорт моркотів сам до себе:

— Бідачиско!

— Ой бідачиско! — повторив Артемко — навіть чорт милосердиться надімною.

З розпукою почав знова — ніби корок кинений на велику воду — перебігати величезні пустині тамтого світа. Подеколи стрінув якусь душу.

— — — — — — — —

Одного дня спокусив Артемка приємний запах, який доходив із царства спасених; підійшов до муру, щоби переконатися, що там так пахне. Побачив, що Пан Біг з вечірним сумерком вийшов, щоби відітхнути трохи воздухом райських огородів. Ждав на нього притулений до муру. Як побачив вже недалеко його сяючу голову, простягнув благаючо руки й викликнув:

— Господи, Господи, чи не обіцював Ти, що „блаженні нищі духом, їх бо єсть царство небесне"?

— Певно, але таких, котрі вміють кидатися, а не тих ,котрі позволяють зїсти себе з кашею!

І відійшов.

— — — — — — — —

Оповідають, що Господь змилосердився над долею Артемка Суса і позволив йому вернути на цей нужденний світ. Артемко коли побачив, що він знова на земли, почав кидати собою і в ліво і в право, з цілою розпукою обманутої жертви. А коли другий раз помер, передерся через цей преславний шнурок і на силу ввійшов до Раю.

Коли найшовся в ньому, говорить раз-у-раз:

„Людське життя на землі це боротьба".

„Боротьбою здобудеш право своє".

ШЕВЧЕНКОВІ СВЯТА НА ЛЕМКІВЩИНІ В ГАЛИЧИНІ.

В день Шевченкових роковин і всіми забута, закута в кайдани, Лемківщина заговорила й згадала незлим, тихим словом Співця поневоленого люду, незабутнього Кобзаря.

Стараннем інтеліґенції горлицького повіту відбулись і в тутешній, гірській закутині два святочні вечері-концерти в память 60-тих, роковин смерти Тараса Шевченка.

Перше свято відбулося в **Розділлю**, дня 20. марта, друге, з немалими перешкодами, в **Гладишеві.** Програма обох свят майже однакова, скромненька. На першому святі, в Розділлю, виголосив вступне слово о. Заяць, на другому, в Гладишеві Ліщота, який згадуючи поневоленнє українських мас і їх змагання до національного та економічного відродження, підніс велику вагу і значіннє святкования річниці нашого незабутнього Кобзаря, задля його провідних ідей серед українського народу. Г. Менцінська в свойому відчиті, гарними й поетичними словами змалювала життє Ґенія, повне терпінь за правду і його велику любов до України й народу. Ст. Батюк, описуючи подорож і побут на могилі Шевченка, представив у відчиті свої враження і враження инших паломників, звиджуючих се, для нас святе місце. Маленький деклєматор Маркіян Заяць гарно віддеклямував „Розриту могилу". Хор, під управою Слонського, відспівав „Заповіт", „Реве та стогне" і „Ой видно село". Хоч хор не був численний, а всетаки хорові продукції на обох вечерах зробили гарне вражіннє на присутних, між якими було багато селян Лемків. На закінченнє відспівано національний гимн.

Добровільні датки в квоті 2.259 м. п., зібрані на святі в Гладишові, призначено на потреби У. Г. К. і на фонд: „Учітеся, брати мої".

ОХОРОНА ВІД СУХІТ.

(З National Tuberculosis Association)

Чи чували Ви про туберкульозу, сухоти або чахотку?

Певно, нераз чували. Від тої хороби помирає що року в Злучених Державах звиш 150.000 душ. Певно й не один з ваших знакомих хорий сухотами. Може й ви сами. Хороба тяжка, одна з найгірших. А проте не так вже важко не допустити її до себе. Трохи уваги, трохи сильної волі, а можна заздалегідь зарадити лиху. І передівсім, ось що треба мати все на увазі.

Сухотами заражуємось з двох причин. Перше, тому, що хтось инший вже їх має і нам свою хоробу передав. А друге, що наше власне тіло слабе і для хороби приступне.

Хоробу сухіт спричиняють окремі бацилі, малесенькі живі тварички, такі дрібні, що без мікроскопа бачити їх неможливо. До тіла людини вони добираються звичайно через ніс і уста, разом з воздухом, з харчами, або просто людина сама заносит ьїх туди своїми руками. Бацилі осідаються звичайно в легких і, коли тіло не здорове і не сильне, руйнують їх.

Сухітники, що плюють на землю або на поміст, роспускають свої бацилі на волю, тисячами і міліонами. Здорові люде вдихають їх разом з воздухом або збирають руками, і таким способом занедужують самі. Се головний спосіб поширення туберкульози.

Фактично, богато людей має сухоти навіть не знаючи, що вони хорі. Тому ніхто повинен ніде плювати та кашляти, хиба в хустину, котру можна випрати в окропі.

Головна охорона від сухіт — здоровлє і сила. Здорове і сильне тіло переможе всякі бацилі. І лекше глядіти свого здоровля, щоб його не стратити, як стративши відзискати назад. Лекше не-нездужати як подужати.

Щоб бути здоровим, треба мати на увазі слідуючі правила.

Їжте поживну і різнородну їду, і не все те саме. Мяса людина богато не потребує і ліпше їсти його поміркованo. За те все треба їсти всяку ярину, як горох, фасолю, сочевицю, картоплю, салату, моркву та кукурузу. Також постійно треба відживлятись хлібом, рижом, пшеничною, ячмінною і вівсяною кашою та всяким збіжем. Дітям належиться богато молока. І передівсім, пийте богато води.

Спіть найменш вісім годин на добу. Сон найліпший в ночи, але хто мусить в ночи робити, той бодай в день повинен проспати своїх вісім годин.

Дихайте свіжим воздухом, скільки лиш можете. В ночи спіть при відчинених вікнах, літо чи зима.

Надмірна праця шкодить здоровлю. Вісім годин доброї праці здоровлю не зашкодить, але більше може зашкодити. Хто мусить більше працювати, то й потребує більше спочинку.

Перед їдою все помийте руки. Не їжте сирих овочів і ярини, чисто їх наперед не вимивши. Не пхайте в рот пальців ні нігтів ні нічого нечистого. Купайтеся найменш два рази на тиждень. Чисте тіло не дасться бацилям хороби.

В кінци і що найважнійше, підіть до доброго лікара хоч раз в рік, аби вас докладно оглянув. Хоч і добре почуваєтеся, а проте якісь зародки хороби можуть бути у вас і, коли не вилічите їх завчасу можуть розвинутися в тяжку недугу.

Хоч два рази в рік порадьтеся доброго дентиста. Без добрих зубів ніколи не будете здорові.

Та й хто вже хорий, повинен знати, що з туберкульози можна вилічитися. Яких міліон людей в Америці тепер хорих сухотами і всі вони моглиб були подужати, якби в час почали ратуватися. Для богатьох вже тепер запізно.

Одначе сухоти дають себе в час знати і людина повинна відразу оглянутися за помочю. А саме, коли хто тратить на вазі, не має опетиту, почуває себе змученим, в ночи пріє, довший час кашлає або не може збутися простуди, повинен сейчас вдатися за порадою до доброго лікаря або на найблизшу клініку.

Коли лікар скаже, що в хорого туберкольоза, то лічитися найскорше в санаторії або шпитали для сухітників. Ніколи не треба лічитися ніякими реклямованими ліками та патентованими медицинами, про які читаєте в ґазетних „адвертайзментах"; се все обман, що нічого не поможе, а може й зашкодити. Спочинок, свіжий воздух, проста а добра їда і правильне життє, се поки що найпевнійший спосіб на сухоти, коли хто в час почне лічитися.

По Україні.

Земельна реформа

большевиками не переведена. Земельне питання вирішене тільки в маштабі села (навіть не волости). Реформу провадять самі селяне, а тому земельні відносини склалися досить ріжномастні. В однім селі всю землю взято в переділ на душі, в другім залишили земельні відносини в дореволюційному стані, в третім відібрали у тих, хто мав вище вказаної норми (норму встановляє село). Ці часті переділи найбільше зло для агрикультури, бо селянин не знає, яка земля йому належить, і не вигноює її, ні очищує від засмічуючих трав. В більшости сел України селянська земля лишилася за селянами, а в переділ пішла тільки панська. Селяне отверто відрізняють власну землю від наділеної комітетами. Селяне, що люблять свою хліборобську професію (а таких більшість), заявляють, що їм потрібна земля у власність. Велике роздратування серед селян густонаселених місцевостий викликають заходи большевиків виділити частину земель на радянські господарства (комуни). Де-не-де селянам загадано звести інвентар б. панських економій. Найбільше невдоволені бувші робітники, які за час революції стали самостійними хазяїнами і живуть в хатах бувших економій. Адже вони мусять знову стати робітниками — пролетарями, при чім законом таким робітникам забороняється мати власне господарство. Після денікінської реакції панські економії понищені, так що тільки попелища та куски побитої цегли (цілу селяне забрали собі) показують, що тут було колись життя. В степу часто надибуєте молотилки і паровики, залишені ще 1918 р., які по образному виразу селян „пасуться", В цукровій культурі большевики думають добитись успіхів тим, що примусять окружних селян працювати на плантаціях. В 1919 року було так, що селянам платили цукром. Але 1920 року большевики повідбирали у селян зароблений цукор. Деякі заходи в справі кооператизації буряковоі площі робив „Централ", але тепер після большевицького удержавлення кооперації „Централ" навряд чи буде в силі щось зробити. Рік 1920 дав буряків дуже мало, так що багато заводів не мають що робити, а найбільше роботи на 2 тижні. Ліси на Вкраїні нищаться без жалю і селянами і державою (на зелізниці). Вирубують краще дерево, а криве, лихе оставляють. На Дніпрі я не бачив ні одного плита. Отже Україна мусить задовольняти голод на дерево власними лісами. В степовій Україні навіть верби на греблях позрубувано.

Народнє здоровлє.

Вимірання населення 1919 р. і початок 1920 року — це час страшної смертности українського населення. За цей час умерло приблизно впатнадцятеро більше, чим народилося (Я брав відомости у священиків та в лікарів). Напр. село Янківка Канівського повіту, яке має 500 дворів, за 1919 р. поховало 250 дорослих мужчин. Багато стоїть пустих хат, бо всім вимерли. Стоїмо отже перед фактом зменшення населення України. Тиф, як тяжка інфекційна хороба, ослаблює організм, росхитує нервну систему. Большевицький терор, постійний страх перед ними, чувство ненависти, досада за пограбованим майном (напр. селянин, у якого взяли пару волів большевики, „подосадував" і вмер) — все це тяжко відбивається на звичайно лагідному і привітному характері нашого народа. Научених большевицькою провокацією селянин ставиться з недовіррям до незнакомих людей, так що при подорожі особливо пішком трудно десь переночувати впроситись. З Росії на Вкраїну йде чимала еміграція, але цей елемент годен тільки наповняти сільські комнезами, а не підняти господарство України.

Народня гігієна стоїть надзвичайно низько. Бані не функціонують, білизни немає, прати доводиться без мила. Люде являють вид обшарпаних, вельми убогих. В печах не палять, а в залізних грубах. Через те, що немає відповідно устроєних димарів, пускають дим у вентиляційні діри, від чого часто бувають пожежі. Напр. в Умані, за час мого перебування (10 день) згоріло 6 будинків. Незабезпечені істнування величезної кількости громадян не дає змоги додержувати гигієну в відношені сексуальнім, бо мало хто жениться. Зросла проституція, венеричні хвороби дуже поширилися.

Громадське життя

все охоплюється діяльностю Комуністичної Партії. Иншого відкрито не може бути. При виборах до рад не допускається агітація инших партій. Тільки комуністи агітують. Чим слабше почувають себе большевики, тим більше лютує Ч. К. Пониження матеріяльного рівня життя суспільности доводить до нечуваного здичіння. Прим., уманський голова рев. комітету жонатий з княгинею, чоловіка якої він сам розстріляв; ліґи „вільного кохання" так же поширились, як і в 1906 р. — уже це досить характеризує псіхольоґічну реакцію. Большевицька преса — нудна на один лад: „і сьогодня куліш, і завтра куліш". Ні полеміки, ні сатири, ні гумору. Та й де того гумору взяти, коли що дня друкується оповіщення від Ч. К. про розстріляних? Окрім Комуністичної Партії Большевиків істнувала ще Укр. Ком. Партія (б. незалежні с.-д.), котра хотіла бути конкуренткою большевиків. За деякі націоналістичні цитати із московських ґазет (з відповідним коментарем) та за повідомлення про особливу нараду із 10 ґенералів під головуванням Брусілова орган У. К. П. „Червоний Прапор" був закритий ще в липні. Далі „розяснили" і саму У. К. П. Мотиви ті, що не повинно бути 2 центри комуністичної революції на Україні, а другий, що в У. К. П. багато „петлюрівського" елементу (це правда) в тому розумінні, що У. К. П. ставила в програмі самостійність України. Але большевики всякі українські національно-державні домагання називають „петлюрівщиною". Політичних організацій не большевицьких дуже мало. Політичні партії мають тільки комітети. Меншевицька партія де-який час держалася на поверхні, але тепер, після процесів меншевицьких, вона майже згинула. Велика частина меншевиків пішла в большевицьку партію. В большевицькій пресі иноді трапляються покаянні листи неофітів-комуністів, які описують свої жалі, що раніще йшли проти большевиків. Із більш відомих назву Гредескула, б. Члена Думи. Після подорожі в большевицьку Каносу Винниченка невеличке число „кающихся буржуїв" появилося і на українському ґрунті. Це були люде без своєї думки.

ЗБОРИ ЧЛЕНІВ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Дня 11. лютого с. р. відбулися збори Німецько-Українського Товариства. Після прочитання привітного листа повіреного в справах У. Н. Р. у Німеччині д-ра Смаль-Стоцького, в якому він в імени посольства У. Н. Р. щиро витає збори, голова зборів д-р П. Рорбах вказує на невідрадне становище, що не дало змоги товариству приступити до переведення в життє своїх завдань та підкреслює необхідність дальшого ведення підготовчої праці для політично-економічного зближення Німеччини з Україною, яка, можна надіятися, в недалекій будуччині матиме бажаний успіх.

Опісля забирає слово п. Аксель Шмід та здає справоздання з дотеперішньої діяльности товариства. Крім біжучих робіт товариство було заняте слідуючими працями: 1) виданнєм книги про Німеччину на українській мові, 2) видаваннєм власного органу: Україна, 3) випрацюваннєм статутів для Німецько-української Торговельної Комори, 4) питаниям заарештовання українських державних грошей взагалі та грошей українських кооперативів з окрема, 5) оказаннєм допомоги українській Національній Капелі, яка в наслідок заарештовання українських державних грошей опинилася в скрутному матеріяльному становищі.

Після одобрення діяльности товариства та заяви д-ра Шоте, що істнування Німецько-Українського Товариства являється необхідним, вже хотяй би з того огляду, щоб не могло повстати враження, що Німці покинули ідею окрайних держав і знову схиляються до ідеї відбудови Великої Росії, приступлено до виборів.

Головою вибрано: д-ра П. Рорбаха; заст. голови міністра п. сл. Альберта Сюдекума; скарбником ґенерального директора І. Фонфе; секретарем п. Акселя Шміда. До президії вибрано: д-ра Е. Єка, д-ра Е. Койпа; земельного власника Ф. Люберса та барона Ропа.

Вибори до Виділу відложено до часу, коли товариство матиме змогу провадити свою працю спільно з майбутньою філією в Києві.

ЧУЖИНОЮ.

Борбою потомлені,
Сідаєм край могил.
В кайдани сковані, на смерть скатовані,
Останком сил
Цілуєм наш загин
І шлем братам поклін.
Зітлілі тугою, ґрізні потугою,
Похмурі, мов тюрма;
В душі столочені і болем сточені,
Обплювані всіма —
На чолах носим глум
І зледенілий сум.
Собою змучені, з дітьми розлучені
І з голодом вовків,
Жагучі завистю, гіркі ненавистю,
З душею жебраків,
Безіменні ідем —
Та шиї ми не гнем.

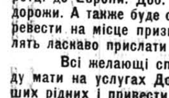
Биті доганою, у серці з раною:
З риданням рідних піль,
Примерлим стогоном, могильним гомоном
Шпурляєм в небо біль;
Та небо — зимна сталь...
Комуж повісти жаль?
Вчорашні мрійники, а днесь покійники,
Котрих боїться смерть,
Ідем з кайданами й одчай туманами
Серця налив нам вщерть,
Де сонце нам найти?
Кати! — чорти!...
Жируйте круками, ситіться муками —
Ми передержим ад!
І будем раною, яка мов гранею
Пекти-ме ваших чад.
Одначе ми не вмрем,
Ми суду ждем!...

Відень, в грудні 1920.

П. Карманський.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

САВТПОРТ, КОНН. Товариство ім. Т. Шевченка, від. 84 У. Н. С., повідомляє, що звичайний чвертьрічний мітинг товариства відбудесь о 4. годині попол. в неділю, дня 15. мая с. р. в галі українській при Кінг Гайвей. На порядку нарад: контрольованнє книжок і зрахованнє всіх гроший та віддання в руки касієра. — І. Чаплинський, предс.; П. Дудко, секр.

ДРІБНІ ОДОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів даесь відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.